

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«БРОВАРСЬКЕ ВИЩЕ УЧИЛИЩЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста

напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»

спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання»

(Шифр за ОПП ГСЕ.01.01.04)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Комунальним вищим навчальним закладом Київської обласної ради «Броварське вище училище фізичної культури»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Рубаненко Ігор Іванович – викладач.

Схвалено методичною радою КВНЗ Київської обласної ради «БВУФК»

“ ____ ” _____ 20__ року, протокол № ____

Голова методичної ради _____ (Шита Т.А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Основи філософських знань**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання».

Предметом курсу є вчення про загальні принципи буття, пізнання, стосунки людини і світу. Передусім, філософія завжди оформляється у вигляді теорії, що формулює свої категорії їх систему, закономірності, методи і принципи дослідження. Специфіка основ філософських знань полягає в тому, що її закони, категорії і принципи носять загальний характер, поширюється одночасно на природу, суспільство, людину, мислення. Предмет філософії неодмінно включає і розгляд питань про те, що таке саме філософія, вивчення її історії. Отже, предмет філософії охоплює найзагальніші риси дійсності, основи буття і пізнання, що вивчається не безпосередньо, а через узагальнення даних інших наук та осмислення всієї існуючої культури, її світоглядних структур.

Міждисциплінарні зв'язки:

Читання курсу «Основи філософських знань» спирається на знання студентами таких дисциплін як культурологія, історія України, олімпійський спорт, економічна теорія, педагогіка.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Вступ. Філософія як форма духовного осягнення світу.
2. Основні етапи розвитку філософії.
3. Сучасні проблеми філософського осмислення світу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни «Основи філософських знань» є за-
своєння студентами основних надбань світової та вітчизняної філософії, фо-
рмування у майбутніх фахівців принципів теоретичного мислення, світогля-
дної культури, гуманістичних і загальнолюдських цінностей, розуміння філо-
софських аспектів спортивної діяльності.*

1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи філософських знань» є:*

- формування наукового світогляду;
- формування філософської культури мислення та пізнання;
- набуття навичок науково – філософського аналізу;
- свідоме застосування в професійній діяльності філософської методології та знань;
- виховання творчої особистості, яка має високий рівень культури, громадянську відповідальність, національну гідність патріотизм;

- виховання активної життєвої позиції.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- знати предмет дисципліни, її структуру, категорійний апарат;
- основні етапи розвитку історії світової та вітчизняної філософії;
- сучасні тенденції розвитку філософської думки, найбільш відомих авторів філософських систем, їх головні праці.

вміти:

- розглянути в загальній формі будь яку філософську проблему;
- знайти філософський аспект в науках про фізкультурно-спортивну діяльність

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 81 година/ 2,3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Вступ

Тема 1. Предмет філософії. Філософія як форма духовного осягнення світу.

Поняття філософії, її вивчення в системі вищої освіти. Поняття та типи світогляду. Предмет філософії та особливості філософського мислення. Соціальні умови формування філософії. Філософські проблеми та дисципліни. Основні питання, методи і функції філософії.

Розділ I. Основні етапи розвитку філософії

Тема 2. Філософія Стародавнього Світу.

Предмет історії філософії. Історичні типи філософії. Давньоіндійська філософія. Філософія стародавнього Китаю. Антична філософія. Рання грецька філософія. Становлення онтологічної проблематики. Атомістична трактовка буття. Іонійська філософія. Зародження діалектики (Геракліт).

Елейська школа. Проблема безкінечності та розвиток античної діалектики (апорії Зенона). Діяльність софістів. Вчення про безтілесну ідею (Платон). Вчення про сутність (субстанцію) та матерію (Арістотель). Епоха еллінізму і Римської імперії. Етичні школи в старогрецькій філософії: етичний раціоналізм Сократа, етика стоїків, етика Епікура.

Тема 3. Філософія Середньовіччя і доби Відродження.

Загальна характеристика філософії середньовіччя. Основні етапи її розвитку. Філософія у Візантії. Схоластика – тип середньовічної філософії. Реалізм та номіналізм. Діалектика епохи Відродження. Натурфілософія епохи Відродження.

Тема 4. Філософія Нового часу XVII – XVIII ст.

Розвиток науки у XVII – XVIII ст., її зв'язок із соціальними перетвореннями, становищем буржуазного суспільства. Нова орієнтація філософії. Розвиток теорії пізнання. Емпіризм і раціоналізм - два напрями у філософії XVII ст. Характеристика діяльності основних філософів цієї епохи. Проблема істинності знань. Розробка індуктивного методу (Бекон) і дедуктивного методу (Декарт). Вчення про субстанцію (Декарт, Спіноза, Ляйбніц). Вчення Локка про природні права людини. Філософія Просвітництва та метафізичний матеріалізм. Французький матеріалізм XVIII ст.

Тема 5. Німецька класична філософія.

Основні філософські ідеї І.Канта. Вчення Канта про пізнання як діяльність суб'єкта. «Розмірковування і розум», «сутність і явище». Філософська система і діалектика Г.Гегеля. Матеріалізм і гуманізм філософії Л.Фейєрбаха.

Тема 6. Українська філософія.

Філософія Київської Русі. Українська філософія XIV – XVI ст. Філософія Києво-Могилянської академії. Філософія Г.Сковороди. Українська філософія XIX – початку XX ст. Філософія І.Франка.

Тема 7. Основні напрями сучасної світової філософії.

Марксистська філософія. Філософський аналіз політичної економії (ідея відчуженої праці). Нова концепція історії. Критика споглядальності попередньої філософії. Вчення про практику як предметно-практичну діяльність. Політична доктрина К. Маркса. Предмет, основні поняття та принципи екзистенціалізму. Неотомістська філософія. Неопозитивізм, його сутність та принципи.

Розділ II. Сучасні проблеми філософського осмислення світу

Тема 8. Вчення про буття.

Сутність онтології. Буття та його форми. Матеріальне та ідеальне. Поняття матерії. Види матерії. Структурні рівні матерії. Рух – спосіб існування матерії, основні форми руху матерії. Простір і час як форми існування матерії.

Тема 9. Діалектика та її альтернативи. Концепція розвитку.

Основні поняття, що характеризують діалектику як загальну теорію розвитку. Поняття закону. Закон взаємного переходу кількісних змін у якісні. Закон єдності та боротьби протилежностей. Закон заперечення заперечення. Принципи діалектики. Категорії діалектики. Категорії одиничного, особливого і загального. Альтернативи діалектики: як загальної теорії, як логіки, як теорії пізнання.

Тема 10. Буття людини як філософська проблема.

Походження людини. Природні, соціальні та духовні виміри людського життя. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».

Тема 11. Свідомість.

Проблема свідомості з точки зору науки і філософії. Концепції розгляду проблеми свідомості. Генезис форм відображення на різних рівнях розвитку матерії. Свідомість і мислення. Мислення і мова. Самосвідомість. Несвідоме. Підсвідоме. Структура свідомості.

Тема 12. Пізнання.

Сутність пізнавального процесу, його принципи та особливості. Поняття істини та практики. Структура практики. Практика як критерій істини. Абсолютність і відносність практики як критерію істини. Поняття чуттєвого та раціонального у пізнанні. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Основні форми і методи наукового пізнання. Поняття конкретного й абстрактного на рівнях емпірії і теорії.

Тема 13. Філософія суспільства.

Поняття суспільства. Особливості соціального пізнання. Соціальна філософія у системі суспільних наук. Природа як умова буття людини і суспільства. Економічне життя суспільства. Сутність і соціальні наслідки НТР. Соціальне буття суспільства. Соціально – класова структура суспільства. Етносоціальне буття суспільства. Духовне життя суспільства. Суспільна та індивідуальна свідомість. Структура суспільної свідомості.

Тема 14. Філософія історії.

Формаційний та цивілізаційний підходи до аналізу суспільства. Джерела, рушійні сили та суб'єкти суспільного розвитку. Феномен маси і натовпу. Натовп і народ. Типи соціальної динаміки. Характер і форми суспільних змін. Необхідне і випадкове, свідоме і стихійне у суспільному розвитку.

Тема 15. Філософія культури.

Поняття культури. Структура культури. Культура особистості. Функції культури. Культура і цивілізація. Традиції і новації в культурі. Вчення про цінності.

3. Рекомендована література

1. Бичко І.В., Боченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. Підручник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Либідь, 2002. – 406с.
2. Введение в философию. Ученик для высших учебных заведений. Ч. 1—2.—М., 1989, 1990.
3. Вступ до філософії. Кредитно – модульний курс: навчально-методичний посібник для студентів заочної форми навчання. За ред.. Л.М.Нікітіна. Видання 3-є, доповнене та перероблене. – К.: Цент учбової літератури, 2008. – 256с.
4. Горак А.І. Філософія. Курс лекцій.—К.: «Відбор», 1997.
5. Губар О.М. філософія: інтерактивний курс лекцій: навчальний посібник. – К.: Цент учбової літератури, 2007. – 416с.

6. Історія філософії України. Підручник.—К., Либідь, 1994.
7. Кунцман П., Буркард Ф.-П., відман Ф. Філософія. – К.: Знання Прес, 2002. – 270с.
8. Основи філософських знань. Підручник. Для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст. В.А.Буслинський, П.І.Скрипка. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2006.-352с.
9. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. філософія. Підручник. – К.: Академвидав, 2005. – 591с.
10. Радугин А.А. Философия. Курс лекций. Изд—ство: Центр, 1996.
11. Философия. Учебное пособие для студентов вузов.—Фита.—К., 1994.
12. Філософія. Навч. посібник. Л.В.Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.. 7-ме видання, стереотипне. – К.: вікар, 2008. – 534с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: семінарські заняття, тестові завдання, реферати, контрольні роботи.